

**BELGISCHE SENAAT****SENAT DE BELGIQUE****BUITENGEWONE ZITTING 1979****SESSION EXTRAORDINAIRE DE 1979**

17 MEI 1979

17 MAI 1979

**Ontwerp van wet houdende de begroting van Nationale Opvoeding — Franstalig regime — voor het begrotingsjaar 1979**

**Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van Nationale Opvoeding — Franstalig regime — voor het begrotingsjaar 1978**

**Projet de loi contenant le budget de l'Education nationale — régime français — de l'année budgétaire 1979**

**Projet de loi ajustant le budget de l'Education nationale — régime français — de l'année budgétaire 1978**

**VERSLAG**

**NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE NATIONALE OPVOEDING UITGEBRACHT DOOR DE HEER van de Put**

**RAPPORT**

**FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE L'EDUCATION NATIONALE PAR M. van de Put**

**INHOUD****SOMMAIRE**

|                                                      | Bladz. |
|------------------------------------------------------|--------|
| I. Uiteenzetting van de Minister . . . . .           | 3      |
| II. Algemene bespreking . . . . .                    | 7      |
| 1. Buitengewoon onderwijs — basisonderwijs en PMSC . | 7      |
| a) Buitengewoon onderwijs . . . . .                  | 7      |

|                                                                      | Pages |
|----------------------------------------------------------------------|-------|
| I. Exposé du Ministre . . . . .                                      | 3     |
| II. Discussion générale . . . . .                                    | 7     |
| 1. Enseignement spécial — enseignement fondamental et CPMS . . . . . | 7     |
| a) Enseignement spécial . . . . .                                    | 7     |

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : de heren Gijs, voorzitter; Bascour, Busieau, Coppieters, De Bondt, Deconinck, Deworme, Goossens, Hismans, Hostekint, Lutgen, Mevr. Mathieu-Mohin, Mayence-Goossens, de heren Mesotten, Moureaux, Nauwelaerts, Mevr. Panneels-Van Baelen, de heren Piot, Seeuws, Storme, Vandersmissen en van de Put, verslaggever.

Plaatsvervangers : Mevr. Bernaerts-Viroux, de heer Bonmariage, Mevr. D'Hondt-Van Opdenbosch, de heren Humblet J. en Leemans.

**R. A 11254**

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :  
5-XIX-1 (B.Z. 1979) N° 1.

**R. A 11343**

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :  
6-XIX-1 (B.Z. 1979) N° 1 : Ontwerp van wet.

Ont participé aux travaux de la Commission :

Membres effectifs : MM. Gijs, président; Bascour, Busieau, Coppieters, De Bondt, Deconinck, Deworme, Goossens, Hismans, Hostekint, Lutgen, Mmes Mathieu-Mohin, Mayence-Goossens, MM. Mesotten, Moureaux, Nauwelaerts, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Piot, Seeuws, Storme, Vandersmissen et van de Put, rapporteur.

Membres suppléants : Mme Bernaerts-Viroux, M. Bonmariage, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Humblet J. et Leemans.

**R. A 11254**

Voir :

Document du Sénat :  
5-XIX-1 (S.E. 1979) N° 1.

**R. A 11343**

Voir :

Document du Sénat :  
6-XIX-1 (S.E. 1979) N° 1 : Projet de loi.

|                                                                                       | Bladz. |                                                                                             | Pages |
|---------------------------------------------------------------------------------------|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
|                                                                                       | —      |                                                                                             | —     |
| b) Basisonderwijs . . . . .                                                           | 8      | b) Enseignement fondamental . . . . .                                                       | 8     |
| c) Psycho-medisch-sociale centra . . . . .                                            | 8      | c) Centres psycho-médico-sociaux . . . . .                                                  | 8     |
| 2. Verlenging van de leerplicht en beroepsonderwijs . . . . .                         | 9      | 2. Prolongation de la scolarité obligatoire et enseignement professionnel . . . . .         | 9     |
| 3. Secundair onderwijs en het probleem van de vermindering van de lesuren . . . . .   | 9      | 3. Enseignement secondaire et le problème de la réduction du temps d'enseignement . . . . . | 9     |
| 4. Hoger onderwijs . . . . .                                                          | 10     | 4. Enseignement supérieur . . . . .                                                         | 10    |
| a) Hoge Raad voor het universitair onderwijs . . . . .                                | 10     | a) Conseil supérieur de l'enseignement universitaire . . . . .                              | 10    |
| b) Rijksuniversiteiten . . . . .                                                      | 10     | b) Universités d'Etat . . . . .                                                             | 10    |
| c) Open universiteit . . . . .                                                        | 10     | c) Université ouverte . . . . .                                                             | 10    |
| d) Toestand van de school van Terkameren . . . . .                                    | 10     | d) Situation de l'école de la Cambre . . . . .                                              | 10    |
| 5. Inschrijvingsgeld — studietoelagen en studieleningen . . . . .                     | 11     | 5. Le minerval et les allocations et prêts d'études . . . . .                               | 11    |
| a) Schoolgeld . . . . .                                                               | 11     | a) Minerval . . . . .                                                                       | 11    |
| b) Studietoelagen omgezet in leningen . . . . .                                       | 11     | b) Allocations d'études transformées en prêts . . . . .                                     | 11    |
| 6. Schoolgebouwen — leerlingenvervoer . . . . .                                       | 12     | 6. Constructions scolaires — transports scolaires . . . . .                                 | 12    |
| 7. Pluralistisch onderwijs . . . . .                                                  | 13     | 7. Enseignement pluraliste . . . . .                                                        | 13    |
| 8. Specifieke problemen in verband met de begroting van Nationale Opvoeding . . . . . | 13     | 8. Problèmes spécifiques au budget de l'Education nationale . . . . .                       | 13    |
| III. Stemmingen . . . . .                                                             | 14     | III. Votes . . . . .                                                                        | 14    |

Uw Commissie heeft aan de begrotingen van Nationale Opvoeding voor het begrotingsjaar 1979 en de aanpassingen van het begrotingsjaar 1978 twee vergaderingen gewijd.

De langdurige politieke crisis die wij hebben beleefd, heeft ons verhinderd aan die belangrijke zaken even veel tijd te besteden als in de vorige jaren : in de Kamer in 1978 en 1976 en in de Senaat in 1977, en reeds in 1975, toen de Voorzitter van uw Commissie verslaggever was.

Ook anders dan de vorige jaren, hebben wij ditmaal getracht een afzonderlijk verslag op te stellen voor de begroting van Nationale Opvoeding van het Franstalige stelsel en de verslaggever van de begroting van Nationale Opvoeding van het Nederlandstalige stelsel heeft hetzelfde gedaan, zonder dat natuurlijk over en weer het gezamenlijke verslag over de gemeenschappelijke sector van beide stelsels werd verwaarloosd.

De antwoorden die de Minister van Nationale Opvoeding van het Franse stelsel heeft verstrekt op de vraag van commissieleden werden samengevoegd per sector, dus niet noodzakelijkerwijs naar tijdsorde ingedeeld.

#### I. UITEENZETTING VAN DE MINISTER VAN NATIONALE OPVOEDING

Het begrotingsontwerp dat ik de eer heb u voor te stellen, heeft betrekking op het aanpassingsblad voor 1978 en de voorstellen voor 1979 van het Ministerie van Nationale Opvoeding — Franstalig regime.

Allereerst moet worden opgemerkt dat die twee ontwerpen voorbereid, uitgewerkt en ingediend zijn door mijn ambtsvoorganger, die ook de begroting van vorig jaar volledig en die van dit jaar gedeeltelijk heeft ten uitvoer gebracht.

De voor 1978 ingediende begroting bedroeg 78,6 miljard aan lopende uitgaven.

Thans worden bijkredieten aangevraagd voor een bedrag van 370 miljoen en bedragen de verminderingen 2 051,4 miljoen, wat betekent dat de ingediende begroting netto met 1 681,4 miljoen of 2,1 pct. is verlaagd.

Voor een volledig overzicht van de toestand dient ook rekening te worden gehouden met bijkredieten voor de vorige jaren, die 1 529,3 miljoen bedragen.

De voornaamste vermeerderingen liggen in de volgende sectoren :

Algemeen bestuur : 28,5 miljoen of 1,2 pct.

Buitengewoon onderwijs : 136 miljoen of 3,4 pct.

Hoger onderwijs : 142,7 miljoen of 0,9 pct.

De verminderingen hebben vooral betrekking op :

Het provisioneel krediet (index) : 853,4 miljoen.

De uitgaven voor het basisonderwijs : 205,9 miljoen.

Votre Commission a discuté les budgets de l'Education nationale pour l'année budgétaire 1979 ainsi que les ajustements de l'année budgétaire 1978 au cours de deux réunions.

La longue crise politique que nous venons de vivre nous a empêché de consacrer à cette importante discussion le même laps de temps qui y avait été consacré les années précédentes à la Chambre en 1978 et 1976 et au Sénat en 1977 et déjà en 1975 lorsque le Président de cette Commission en était à l'époque le rapporteur.

Egalement à la différence des années précédentes, nous avons essayé cette fois de faire un rapport séparé pour le budget de l'Education nationale du secteur francophone, et le rapporteur du budget de l'Education nationale du secteur néerlandophone a fait de même, sans négliger bien entendu de part et d'autre, le rapport conjoint concernant le secteur commun aux deux régimes.

Les réponses données par le Ministère de l'Education nationale du secteur francophone aux questions posées en Commission, ont été groupées par secteur et donc pas nécessairement dans l'ordre chronologique où elles ont été posées.

#### I. EXPOSE DU MINISTRE DE L'EDUCATION NATIONALE

Le projet de budget que j'ai l'honneur de présenter devant vous aujourd'hui concerne le feuillet d'ajustement pour 1978 et les propositions pour 1979 du Ministère de l'Education nationale — régime français.

Il importe dès l'abord de préciser que ces deux projets ont été préparés, élaborés et déposés par mon prédécesseur qui a également exécuté intégralement le budget de l'an dernier et partiellement celui de l'année en cours.

Le budget déposé pour 1978 atteignait 78,6 milliards en dépenses courantes.

Des crédits supplémentaires sont actuellement postulés pour un montant de 370 millions alors que les réductions consenties se montent à 2 051,4 millions ce qui conduit à une réduction nette du budget déposé de 1 681,4 millions ou 2,1 p.c.

Afin de globaliser la situation, il convient également de tenir compte de crédits supplémentaires pour les années antérieures s'élevant à 1 529,3 millions.

Les principales augmentations apparaissent dans les secteurs suivants :

Administration générale : 28,5 millions ou 1,2 p.c.

Enseignement spécial : 136,0 millions ou 3,4 p.c.

Enseignement supérieur : 142,7 millions ou 0,9 p.c.

Les réductions enregistrées visent essentiellement :

Le crédit provisionnel index : 853,4 millions.

Les dépenses de l'enseignement fondamental : 205,9 millions.

De personeelsuitgaven en weddetoelagen voor het secundair onderwijs : 429,2 miljoen.

De werkingstoelagen voor het vrij hoger onderwijs : 390,9 miljoen.

Er werden kapitaaluitgaven gevraagd voor een bedrag van 1,2 miljard in niet-gesplitste kredieten, waarop een nettovermindering wordt voorgesteld van 62,1 miljoen (waarvan 1,7 miljoen in meer en 63,8 miljoen in min).

Er is een bedrag van 11,6 miljoen uitgetrokken voor de betaling van de schuldvorderingen van de vorige jaren.

De vastleggingskredieten, ingediend ten belope van 623,5 miljoen en de ordonnanceringskredieten, ingediend ten belope van 515,5 miljoen, zullen kunnen worden verminderd met 1,2 miljoen.

\*\*

De begroting voor 1979 ingediend ten belope van 81,3 miljard aan lopende verrichtingen, geeft globaal genomen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 1978 een vermeerdering met 3,4 pct. te zien.

Dat is het zwakste groeitempo dat sedert lang werd vastgesteld. Bij wijze van vergelijking kan worden aangegeven dat dit groeitempo

van 1977 tot 1978, 8,5 pct. bedroeg,

van 1976 tot 1977, 14 pct.,

van 1975 tot 1976, 15,5 pct. en

van 1974 tot 1975, 24 pct.

Wij moeten ook aanstippen dat dit algemene groeitempo van de oorspronkelijke begroting 1979 ten opzichte van 1978 kleiner blijft dan het gemiddelde groeitempo van de Rijksbegroting in haar geheel, namelijk 6,75 pct.

\*\*

Het ontwerp van wet voert enkele kleine wijzigingen in ten opzichte van de toestand van 1978. Zij blijken absoluut noodzakelijk in het kader van een rationeel begrotingsbeheer. Wij moeten de aandacht vestigen op :

— In artikel 3, de invoeging van een vijfde lid, waarbij de buitengewone rekenplichtige van het basisonderwijs wordt gemachtigd aan de rekenplichtige van het internaat door middel van voorgesloten gelden de tegemoetkoming te betalen van het Rijk in de pensionkosten van de kinderen wier ouders geen vaste verblijfplaats hebben en die door hun ouders worden toevertrouwd hetzij aan een internaat van het rijksonderwijs, hetzij aan een internaat van het gesubsidieerd officieel onderwijs, hetzij aan een internaat van het gesubsidieerd vrij onderwijs;

— De duidelijkere redactie van artikel 5, met behoud van de bepaling waarbij de betaling wordt gemachtigd van de werkings- en uitrustingsstoelagen, los van het aanrekeningsjaar.

Die mogelijkheid werd afgeschaft voor de weddetoelagen.

Les dépenses de personnel et subventions-traitements pour l'enseignement secondaire : 429,2 millions.

Les allocations de fonctionnement versées à l'enseignement supérieur libre : 390,9 millions.

Quant aux dépenses de capital elles avaient été déposées au montant de 1,2 milliard en crédits non dissociés sur lesquels il est proposé une réduction nette de 62,1 millions (dont 1,7 million en plus et 63,8 millions en moins).

Un montant de 11,6 millions est prévu pour le paiement des créances des années antérieures.

Les crédits d'engagements déposés au montant de 623,5 millions et les crédits d'ordonnancement à celui de 515,5 millions pourront être réduits de 1,2 million.

\*\*

Pris globalement par rapport à 1978 initial, le budget pour 1979 déposé au montant de 81,3 milliards en opérations courantes enregistre une croissance de 3,4 p.c.

C'est la croissance la plus faible enregistrée depuis fort longtemps. A titre de comparaison, on peut constater que

de 1977 à 1978 ce taux était de 8,5 p.c.,

de 1976 à 1977 de 14 p.c.,

de 1975 à 1976 de 15,5 p.c. et

de 1974 à 1975 de 24 p.c.

Il faut également noter que ce taux de croissance global du budget initial de 1979 par rapport à 1978 reste inférieur au taux moyen de croissance du budget de l'Etat dans son ensemble — soit 6,75 p.c.

\*\*

Le texte du projet de loi introduit quelques modifications mineures par rapport à la situation de l'année 1978. Celles-ci s'avèrent indispensables dans le cadre d'une gestion rationnelle du budget. Il y a lieu de relever :

— Dans l'article 3, l'insertion d'un cinquième alinéa autorisant le comptable extraordinaire de l'enseignement fondamental à payer au comptable de l'internat au moyen de fonds avancés, l'intervention de l'Etat dans les frais de pensions des enfants dont les parents n'ont pas de résidence fixe confiés par leurs parents soit à un internat de l'enseignement de l'Etat, soit à un internat de l'enseignement officiel subventionné soit à un internat de l'enseignement libre subventionné.

— La rédaction clarifiée de l'article 5 tout en maintenant la disposition autorisant le paiement des subventions de fonctionnement et d'équipement indépendamment de l'année d'imputation.

Cette faculté a été supprimée pour les subventions-traitements.

— Artikel 9 van de ontwerp-begroting voor 1978 betreffende het provisioneel krediet werd opgeheven, daar de gezamenlijke bedragen betreffende indexering worden samengevoegd in één enkele begroting.

\*\*

In de tabel van de wet wordt het aantal secties gewijzigd.

Sectie 36, hoger onderwijs, werd namelijk gesplitst in een nieuwe sectie 36, universitair onderwijs, en een sectie 37, niet-universitair hoger onderwijs.

\*\*

Ondanks een groeitempo dat lager ligt dan het gemiddelde blijft de begroting van Nationale Opvoeding een van de belangrijkste begrotingen in de gezamenlijke overheidsuitgaven, aangezien zij 7,9 pct. van het geheel bereikt.

Nationale Opvoeding is ook rechtstreeks, of bij wege van weddetoelagen, de belangrijkste werkgever van het land.

Het aantal leerkrachten in het Rijksonderwijs bedroeg 80 599 op 30 juni 1978 tegenover 80 173 op 30 juni 1977, maar het totaal aantal personeelsleden bezoldigd door het Ministerie van Nationale Opvoeding bedroeg op die laatste datum meer dan 282 000.

De zuivere loonkosten (d.w.z. de art. 11 en 43.01) bedragen 52,2 miljard, d.i. 64,2 pct.

Dat vertegenwoordigt evenwel niet alle lonen aangezien het grootste gedeelte van de werkingstoelagen voor het universitair onderwijs, d.w.z. 7,7 miljard, eveneens is bestemd voor personeelsuitgaven.

In feite gaat meer dan drie vierde van de uitgaven van het departement uitsluitend naar lonen.

Voegt men daarbij nog de uitgaven waarvoor specifieke regels gelden, dan kan worden gesteld dat meer dan 95 pct. van de begroting van Nationale Opvoeding wordt beheerd op een manier waaraan volstrekt niet te tornen valt.

\*\*

Het Ministerie van Nationale Opvoeding draagt weliswaar rechtstreeks en voor een belangrijk gedeelte bij tot de inkomensvorming, maar dat neemt niet weg dat het eveneens voor een groot gedeelte bijdraagt tot de vorming van 's lands vast kapitaal via het Gebouwenfonds voor de Rijksscholen, het Fonds voor provinciale en gemeentelijke schoolgebouwen en het Nationaal Waarborgfonds voor schoolgebouwen.

Behalve een dotatie voor het Gebouwenfonds voor de Rijksscholen die reglementair is vastgesteld op 5 miljard 218 020 000 Belgische frank, bedragen de toelagen voor het Fonds voor provinciale en gemeentelijke schoolgebouwen 1 160 miljoen, d.i. 60 pct. van de uitgevoerde werkzaamheden. Het Nationaal Waarborgfonds voor de schoolgebouwen van het vrij onderwijs krijgt voor hetzelfde doel 900 miljoen bij wijze van subsidie voor de schoolgebouwen van het vrij onderwijs en van het gesubsidieerd officieel onderwijs.

— L'article 9 du projet du budget pour 1978 relatif au crédit provisionnel a été supprimé, l'ensemble des montants relatifs à l'indexation étant concentrés en un seul budget.

\*\*

Le tableau de la loi enregistre de son côté une modification du nombre des sections.

En effet, la section 36 (enseignement supérieur) a été scindée en une nouvelle section 36 (enseignement universitaire) et section 37 (enseignement supérieur non universitaire).

\*\*

Malgré un taux de croissance inférieur à la moyenne, le budget de l'Education nationale reste l'un des principaux budgets dans l'ensemble des dépenses publiques avec 7,9 p.c. de l'ensemble.

Il est également, directement ou par voie de subventions-traitements, le principal employeur du pays.

Si le personnel de l'enseignement de l'Etat représentait 80 599 agents au 30 juin 1978, comparés à 80 173 agents au 30 juin 1977, l'ensemble des agents dont l'activité relève du budget du Ministère de l'Education nationale atteignait à cette dernière date plus de 282 000 unités.

La masse salariale pure (soit les art. 11 et 43.01) représente 52,2 milliards soit 64,2 p.c.

Elle est cependant insuffisante pour apprécier l'ensemble des salaires payés puisque dans les allocations de fonctionnement de l'enseignement universitaire soit 7,7 milliards, l'essentiel est aussi constitué par des dépenses de personnel.

En fait, plus des trois quarts des charges du département concernent uniquement des salaires.

Si l'on y ajoute les dépenses régies par des règles spécifiques, c'est plus de 95 p.c. du budget du Ministère de l'Education nationale qui est géré de manière absolument rigide.

\*\*

Dès lors si le Ministère de l'Education nationale collabore directement et d'une manière importante à la formation des revenus, on ne peut non plus perdre de vue que par l'intermédiaire des Fonds des Bâtiments scolaires de l'Etat, des Provinces et des Communaux et du Fonds national de Garantie, il participe également d'une manière considérable à la formation brute de capital fixe de la nation.

En effet, à côté d'une dotation fixée réglementairement pour le Fonds des bâtiments scolaires de l'Etat au montant de 5 218 020 000 francs belges, les interventions pour le Fonds des bâtiments scolaires provinciaux et communaux atteignent 1 160 millions qui représentent 60 p.c. du montant des travaux effectués. Quant au Fonds de Garantie de l'enseignement libre, il atteint pour le même objet 900 millions à titre de subventions pour la construction de bâtiments de l'enseignement libre et de l'enseignement officiel subventionné.

Structureel gezien is de begroting voor 1979 ingedeeld als volgt :

- Ministeriële kabinetten : 163,2 miljoen of 0,20 pct.;
- Algemeen bestuur : 1 595,5 miljoen of 1,96 pct.;
- Basisonderwijs : 20 389,0 miljoen of 25,08 pct.;
- Buitengewoon onderwijs : 4 068,6 miljoen of 5,00 pct.;
- Secundair onderwijs : 35 944,9 miljoen of 44,21 pct.;
- Bestuur van het onderwijs : 1 354,2 miljoen of 1,66 pct.;
- Universitair onderwijs : 11 779,1 miljoen of 14,48 pct.;
- Niet-universitair hoger onderwijs : 4 121,2 miljoen of 5,06 pct.;
- Wetenschappelijk onderzoek : 12,8 miljoen of 0,015 pct.;
- Onderwijs voor sociale promotie : 1 809,0 miljoen of 2,22 pct.;
- Schriftelijk onderwijs : 27,4 miljoen of 0,033 pct.

Deze indeling verschilt niet zoveel van de begroting 1978. Indien men alleen de belangrijke posten neemt kan het volgende worden vastgesteld : het basisonderwijs dat in de begroting 1978 24,79 pct. vertegenwoordigde, bereikt nu 25,08 pct.

Het is interessant om te weten dat dit deel van de begroting betrekking heeft op meer dan de helft van de volledige schoolbevolking.

Het buitengewoon onderwijs, met minder dan 3 pct. van de schoolbevolking, blijft met 5 pct. van de begroting op hetzelfde peil.

Het secundair onderwijs omvat meer dan een derde van de totale schoolbevolking; zijn aandeel in de begroting van Nationale Opvoeding ondergaat een geringe wijziging : 44,2 pct. tegen 42,6 pct.

Het hoger onderwijs vormt een bijzonder probleem. De kredieten van de secties 36 en 37 moeten worden samengenomen om een zinvolle vergelijking van de twee jaren mogelijk te maken.

Onder dit voorbehoud kan men zeggen dat, voor een schoolbevolking die iets minder dan 8 pct. van het geheel bedraagt, het aandeel van de begroting weinig verschilt : ongeveer 20 pct.

Ten slotte blijft het onderwijs van sociale promotie op hetzelfde peil : 2,2 pct. van het totaal.

\*\*

De kapitaalverrichtingen bedragen 1 515,8 miljoen tegenover 1 197,6 miljoen, dit is een vermeerdering van 26 pct. in

Au plan structurel, le budget pour 1979 se répartit comme suit :

- Cabinets ministériels : 163,2 millions ou 0,20 p.c.;
- Administration générale : 1 595,5 millions ou 1,96 p.c.;
- Enseignement fondamental : 20 389,0 millions ou 25,08 p.c.;
- Enseignement spécial : 4 068,6 millions ou 5,00 p.c.;
- Enseignement secondaire : 35 944,9 millions ou 44,21 p.c.;
- Organisation des études : 1 354,2 millions ou 1,66 p.c.;
- Enseignement universitaire : 11 779,1 millions ou 14,48 p.c.;
- Enseignement supérieur non universitaire : 4 121,2 millions ou 5,06 p.c.;
- Recherche scientifique : 12,8 millions ou 0,015 p.c.;
- Enseignement de promotion sociale : 1 809,0 millions ou 2,22 p.c.;
- Enseignement par correspondance : 27,4 millions ou 0,033 p.c.

Cette répartition ne diffère pas sensiblement de celle envisagée pour le budget de 1978. En effet, si l'on prend uniquement les postes significatifs, on peut relever les constatations suivantes : l'enseignement fondamental qui représentait 24,79 p.c. du budget de 1978 atteint 25,08 p.c. cette année.

Il est intéressant de noter que cette part du budget est à mettre en rapport avec plus de la moitié de la population scolaire dans son ensemble.

L'enseignement spécial avec moins de 3 p.c. de la population scolaire conserve une part stable avec 5 p.c. du budget.

L'enseignement secondaire dépasse le tiers de la population scolaire dans son ensemble; sa part dans le budget de l'Éducation nationale varie de manière peu significative : 44,2 p.c. contre 42,6 p.c.

Le problème de l'enseignement supérieur est plus particulier. Il est nécessaire de regrouper les crédits des sections 36 et 37 pour réaliser une comparaison significative des 2 années.

Sous cette réserve, pour une population légèrement inférieure à 8 p.c. de l'ensemble, la part du budget qui leur est réservée varie peu : aux alentours de 20 p.c.

Enfin, l'enseignement de promotion sociale reste stable avec 2,2 p.c. de l'ensemble.

\*\*

Les opérations de capital atteignent 1 515,8 millions contre 1 197,6 millions ou une augmentation de 26 p.c. en crédits

niet-gesplitste kredieten. De investeringsuitgaven hebben vooral betrekking op :

- Het secundair onderwijs : 284,8 miljoen;
- Het universitair onderwijs : 800 miljoen;
- Het niet-universitair hoger onderwijs : 147,7 miljoen.

Voor de niet-gesplitste kredieten stijgen de vastleggingen van 623,5 miljoen tot 633 miljoen en de ordonnanceringen van 515,5 miljoen tot 525 miljoen.

Hierbij dient de aandacht te worden gevestigd op de 440 miljoen aan vastleggingen en de 375 miljoen aan ordonnanceringen voor het academisch ziekenhuis van Sart Tilman, de 110 miljoen aan vastleggingen en ordonnanceringen voor de inrichting van PMS-centra en de 83 miljoen aan vastleggingen, wat overeenkomt met 40 miljoen aan ordonnanceringen voor de aankoop, de bouw en de inrichting van gebouwen voor het buitengewoon onderwijs.

\*\*

Ten slotte kan een analyse van de begroting van het Ministerie van Nationale Opvoeding niet volledig zijn zonder vermelding van de kredieten die erin opgenomen zijn vooraleer de bestemming door de Cultuurraden is bepaald.

Voor de lopende uitgaven werd in 1978, 421,1 miljoen beschikbaar gesteld door de Cultuurraad voor de Franse cultuurgemeenschap. In 1979 stijgt dit bedrag tot 1 176,3 miljoen.

Ten slotte moet ook worden vermeld dat een nieuwe begrotingspost van 16,1 miljoen is ingeschreven voor de Duitse Cultuurraad.

## II. ALGEMENE BESPREKING

### 1. Buitengewoon onderwijs — Basisonderwijs — PMS-centra

#### a) Buitengewoon onderwijs.

Een lid maakt zich zorgen over het feit dat de wet van 6 juli 1970 nog niet in haar geheel wordt toegepast.

De Minister antwoordt dat vele artikelen van die wet nog niet zijn uitgevoerd omdat de koninklijke besluiten ontbreken of omdat de begrotingsmiddelen niet toereikend zijn. Hij voegt eraan toe dat er op dit gebied een aantal prioriteiten moeten worden gesteld en dat geldt trouwens voor alle problemen van Nationale Opvoeding, maar daarbij moet rekening worden gehouden met de budgettaire mogelijkheden.

Voor het buitengewoon onderwijs moet er in de eerste plaats een koninklijk besluit komen tot vaststelling van de normen die in de verschillende soorten van buitengewoon onderwijs zullen gelden bij het bepalen van het aantal arbeidsplaatsen voor het gezamenlijke personeel. Het is ook noodzakelijk rationaliseringsmaatregelen te nemen voor deze omvangrijke sector.

non dissociés. L'essentiel des dépenses d'investissement concerne :

- L'enseignement secondaire avec : 284,8 millions;
- L'enseignement universitaire avec : 800,0 millions;
- L'enseignement supérieur non universitaire avec : 147,7 millions.

Pour ce qui est des crédits dissociés, les engagements passent de 623,5 millions à 633,0 millions et les ordonnancements de 515,5 millions à 525,0 millions.

On peut en particulier noter 440 millions en engagements et 375 millions en ordonnancements, pour l'Hôpital universitaire du Sart Tilman, 110 millions en engagements et en ordonnancements pour l'aménagement des centres PMS et 83 millions en engagements correspondant à 40 millions en ordonnancements pour l'achat, la construction et l'aménagement de bâtiments destinés à l'enseignement spécial.

\*\*

Enfin, on ne peut effectuer une analyse complète du budget du Ministère de l'Education nationale sans mentionner les crédits qui y sont repris avant affectations par les Conseils culturels.

Pour les dépenses courantes, le Conseil culturel de la Communauté française affectait en 1978, 421,1 millions. En 1979, ce montant passe à 1 176,3 millions.

Enfin, on doit mentionner une nouvelle inscription de 16,1 millions pour le Conseil de la Communauté culturelle allemande.

## II. DISCUSSION GENERALE

### 1. Enseignement spécial — Enseignement fondamental — Centres CPMS

#### a) Enseignement spécial.

Un membre s'inquiète du fait que la loi du 6 juillet 1970 n'est pas complètement appliquée.

Le Ministre répond que de nombreux articles de cette loi n'ont pas encore été exécutés, faute d'arrêtés royaux et pour des raisons budgétaires. Il ajoute que, dans ce domaine, un ordre de priorité doit être établi, ordre de priorité qui doit d'ailleurs être établi pour l'ensemble des questions qui se posent à l'Education nationale, en fonction de son budget.

Dans l'enseignement spécial, il y a en premier lieu la nécessité de prendre l'arrêté royal fixant les normes applicables aux divers types d'enseignement spécial pour la détermination du nombre d'emplois de l'ensemble du personnel. Il y a également les nécessaires mesures de rationalisation à prendre dans ce vaste secteur.

Een eerste tekst wordt thans onderzocht. Na overleg met zijn Nederlandstalige collega hoopt de Minister die tekst te kunnen voorleggen aan de Schoolpactcommissie.

Hij voegt eraan toe dat er nog vele andere koninklijke besluiten moeten komen, onder meer met betrekking tot de diploma's en getuigschriften van de leerkrachten in het buitengewoon onderwijs.

Een lid zegt dat dit koninklijk besluit ertoe moet leiden dat de leerkrachten voor hun taak berekend zijn. De Minister is het hiermee eens.

#### b) Basisonderwijs.

Verschillende leden pleiten voor lagere normen in het kleuteronderwijs en hogere wedden voor de kleuteronderwijzeressen.

De Minister antwoordt dat voorrang wordt gegeven aan deze twee problemen. Hij herinnert eraan dat de aandacht vooral moet gaan naar de eerste schooljaren van het kind, d.w.z. de jaren die het kind doorbrengt op de kleuterschool.

Ten aanzien van de kinderen met moeilijkheden zegt de Minister voornemens te zijn een bezinningsgroep samen te stellen uit leden van het kabinet, het departement en de inspectie, die zal moeten zoeken naar middelen om kinderen in kleuterklassen beter te helpen en inzonderheid die kinderen die het risico lopen niet te slagen in de lagere school.

Een lid merkt op dat 20 pct. van de kinderen in het eerste leerjaar niet slagen.

De Minister maakt zich daarover eveneens zorgen. Volgens hem moeten er vóór het eerste leerjaar maatregelen worden genomen om mislukkingen te beperken, want ze hebben vooral een zware weerslag op de affectieve en persoonlijke ontwikkeling van het kind. Verlaging van het aantal mislukkingen zou ook een gunstige invloed hebben op de begroting.

Twee leden pleiten voor het behoud van een voldoende aantal plattelandsscholen, onder meer om te voorkomen dat leerlingen lange tijd onderweg zijn naar en van school en om te zorgen dat er maatschappelijke kernen op het platteland gehandhaafd blijven.

De Minister geeft de verzekering dat hij in het binnenkort te publiceren rationaliseringsplan zoveel mogelijk dorpscholen zal behouden. De Schoolpactcommissie zal haar werkzaamheden hervatten en het eerste punt dat aan de orde zal komen, is de rationalisering en het programma van het basisonderwijs.

#### c) PMS-centra.

Een lid vraagt dat de taak van de PMS-centra opnieuw wordt onderzocht.

De Minister antwoordt dat met inachtneming van de ervaring van de vernieuwde PMS-centra het gehele beleid op dit terrein moet worden herzien en dat bij vaststelling van prioriteiten ook hier rekening moet worden gehouden met de begroting.

Un premier texte est actuellement à l'examen. Après discussion avec son collègue néerlandophone, le Ministre espère pouvoir le soumettre à la Commission du Pacte scolaire.

Le Ministre ajoute qu'il y aura encore beaucoup d'autres arrêtés royaux à prendre, entre autres les titres du personnel de l'enseignement spécial.

Un membre insiste sur le fait que cet arrêté royal doit mener au perfectionnement des maîtres. Le Ministre marque son accord sur ce point.

#### b) Enseignement fondamental.

Plusieurs membres interviennent en faveur des normes de l'enseignement maternel et du traitement des institutrices maternelles.

Le Ministre répond qu'il examine en priorité ces deux problèmes. Il rappelle que l'action dans l'enseignement fondamental doit porter surtout sur les premières années de la scolarité, sur les premières années que l'enfant passe à l'école, c'est-à-dire à la maternelle.

En ce qui concerne plus particulièrement les enfants défavorisés, le Ministre fait part de son intention de constituer un groupe de réflexion au niveau du cabinet, de l'administration, de l'inspection, dont l'objectif serait de trouver les moyens d'aider encore mieux les enfants des classes maternelles et en particulier, ces enfants à « hauts risques » d'échec à l'école primaire.

Un membre fait remarquer qu'il y a 20 p.c. d'échecs en fin de première année primaire.

Le Ministre répond qu'il s'en inquiète également. Il rappelle que c'est avant la première année primaire qu'il faut prendre les mesures pour que ces échecs soient réduits, échecs qui sont surtout graves dans le développement affectif et personnel de l'enfant, et dont la réduction allégerait le présent budget.

Deux membres plaident pour le maintien d'un nombre suffisant d'écoles rurales, en arguant notamment de la nécessité d'éviter les transports de longue durée et du maintien de cellules sociales à la campagne.

Le Ministre assure qu'il veillera à maintenir le maximum d'écoles de villages dans le cadre du plan de rationalisation qui sera bientôt publié. La Commission du Pacte scolaire reprendra ses travaux et le premier projet étudié sera celui de la rationalisation et de la programmation de cet enseignement.

#### c) Centres psycho-médico-sociaux.

Un membre demande que soit repensé le rôle des centres PMS.

Le Ministre répond qu'il faut, en s'inspirant de l'expérience des centres PMS rénovés, revoir l'ensemble de la politique en ce domaine, en respectant là aussi les priorités en fonction du budget.



## 2. Verlenging an de leerplicht — Beroepsonderwijs

Verscheidene leden onderstrepen de noodzaak van een verlenging van de schoolplicht.

De Minister herinnert in dit verband aan de regeringsverklaring, waarin gesteld wordt dat de schoolplicht geleidelijk zal worden verlengd vanaf 1 september 1980.

Hij legt de nadruk op twee punten : er is geen sprake van schoolplicht voor kinderen van 5 tot 6 jaar en het beroepsonderwijs zal grondig hervormd dienen te worden om de schoolplicht voor kinderen die aan « schoolmoeheid » lijden te handhaven tot boven de leeftijd van 14 jaar.

De Minister wijst erop dat hij dringende instructies heeft gegeven om voor dit probleem een passende regeling te treffen.

## 3. Het secundair onderwijs en het probleem van de vermindering van de lesuren

Verscheidene commissieleden behandelen het probleem van de 32 lesuren in het secundair onderwijs en het hoger onderwijs van het korte type.

De Minister wijst op de actualiteit van het probleem, nog verscherpt door de staking van vrijdag 4 mei, en vestigt de aandacht op artikel 21 van de wet op de economische en budgettaire hervormingen van 5 augustus 1978 — de anti-crisiswet —, die bepaalt :

« De Koning kan, bij in Ministerraad overlegd besluit, voor het rijksonderwijs een maximum aantal lestijden en voor het gesubsidieerd onderwijs het maximum aantal gesubsidieerde lestijden per week vaststellen die een leerling mag volgen. »

Dit artikel heeft geleid tot de afkondiging van het koninklijk besluit van 21 augustus 1978 dat het aantal lesuren per week vastlegt.

Het koninklijk besluit van 21 augustus 1978 voorziet in een geleidelijke toepassing van die maatregel vanaf dit schooljaar, waarin reeds werd afgeweken van het maximum aantal uren waartoe door de Ministerraad werd besloten, aangezien aan het minimum lesrooster twee lesuren werden toegevoegd.

De Minister voegt eraan toe dat het streven van zijn Nederlandstalige ambtgenoot en van zijn voorganger hebben mogelijk gemaakt dat :

a) Bij het begin van het schooljaar 1978-1979 niets is gewijzigd in vergelijking met het voorgaande jaar.

b) Bij wege van circulaire maatregelen werden genomen om enerzijds de tewerkstelling te handhaven en anderzijds onder meer de zozeer verlangde individualisering van het onderwijs tot stand te brengen door het versterken van de inhaallessen, van de heroriënteringslessen en van de bijkomende activiteiten.

## 2. Prolongation de la scolarité obligatoire — Enseignement professionnel

Plusieurs membres parlent de la nécessité de prolonger la scolarité obligatoire.

Le Ministre rappelle à ce sujet la déclaration gouvernementale qui stipule que l'obligation scolaire sera prolongée progressivement à partir du 1<sup>er</sup> septembre 1980.

Il insiste sur deux éléments, en disant d'une part qu'il n'est pas question de scolarisation pour les enfants de 5 à 6 ans et d'autre part qu'en ce qui concerne l'enseignement professionnel le maintien au-delà de l'âge de 14 ans « d'enfants fatigués de l'école » nécessitera une réforme profonde de cet enseignement professionnel.

Le Ministre souligne qu'il a donné des instructions urgentes afin de trouver les modalités nécessaires dans le cadre de cette question.

## 3. Enseignement secondaire et le problème de la réduction du temps d'enseignement

Plusieurs membres interviennent concernant le problème des 32 heures dans l'enseignement secondaire et dans l'enseignement supérieur du type court.

Se référant tout d'abord à l'actualité de ce problème, soulignée davantage encore par la grève du vendredi 4 mai, le Ministre rappelle que l'article 21 de la loi de réformes économiques et budgétaires du 5 août 1978 — dénommée Loi anti-crise — prescrit que :

« Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, fixer, pour l'enseignement de l'Etat, le nombre maximal de périodes et pour l'enseignement subventionné le maximum de périodes subsidiées hebdomadaires que l'élève peut suivre. »

Cet article a entraîné la promulgation de l'arrêt royal du 21 août 1978 qui fixe ce nombre d'heures de cours par semaine.

L'arrêt royal du 21 août 1978 prévoit une mise en application progressive de cette mesure à partir de l'année scolaire actuelle qui bénéficiait, elle, d'une dérogation par rapport au nombre d'heures maximum décidé par le Conseil des Ministres, puisque deux heures de cours étaient ajoutées à l'horaire minimum.

Le Ministre ajoute que les objectifs poursuivis par son collègue néerlandophone et par son honorable prédécesseur ont permis :

a) De ne rien modifier à la rentrée de l'année scolaire 1978-1979 par rapport à l'année scolaire précédente.

b) De prendre — par la voie de circulaires — des mesures tendant, d'une part, à maintenir l'emploi, et, d'autre part, à organiser notamment l'individualisation tant souhaitée de l'enseignement par l'intensification des cours de rattrapage, de réorientation et des activités complémentaires.

De Minister zegt tenslotte dat zijn kabinet nog andere maatregelen bestudeert, die eerlang zullen worden uitgevaardigd.

#### 4. Hoger onderwijs

##### a) *Hoge Raad voor het universitair onderwijs.*

Een commissielid stelt de Minister vragen over die Raad.

De Minister antwoordt dat het ontwerp van wet houdende instelling van die Hoge Raad eerlang zal worden ingediend. Naar zijn oordeel moet de Hoge Raad voor het universitair onderwijs de noodzakelijke hernieuwing van ons universitair onderwijs in de hand werken, en bijgevolg de actie van de meest dynamische universiteiten versterken.

##### b) *Rijksuniversiteiten.*

Een commissielid geeft uiting aan zijn vrees omtrent de remmen die zijn ingebouwd in het beheer van het personeel der Rijksuniversiteiten, alsmede in verband met een vermindering van de belangrijkheid van die universiteiten.

De Minister antwoordt dat die remmen minder het werk zijn van de Minister, dan een gevolg van de toepassing van de wetten betreffende de financiering van de universiteiten, die door het Parlement zijn aangenomen. Hij is veeleer van plan de moeilijkheden van de Rijksuniversiteiten op te lossen dan nieuwe hinderpalen op te werpen, maar hij streeft ook naar een billijk evenwicht tussen de Rijksuniversiteiten en de vrije universiteiten.

In verband met die universiteiten verzekert de Minister dat hij de bij wet aan de Rijksuniversiteiten toegekende zelfstandigheid nauwgezet wil eerbiedigen.

Hij voegt eraan toe dat de toestand van sommige universitaire instellingen, met name de Luikse Universiteit, vereist dat het probleem opnieuw wordt onderzocht en dat een oplossing wordt gevonden voor de financiering van het wetenschappelijk onderzoek in de universiteiten.

##### c) *Open universiteit.*

Een lid wenst dat er in de begroting zal worden gedacht aan de Open Universiteit.

De Minister antwoordt dat hij, wat de zaak zelf betreft, een overtuigd voorstander is van de Open Universiteit als middel tot voortdurende scholing in een globaal opvoedingsplan. Net als zijn Nederlandstalige collega is hij van oordeel dat die materie tot de bevoegdheid van de Cultuurraad behoort.

Het overleg met de instellingen voor universitair onderwijs zou het beste kunnen plaatshebben in het raam van een Raad van de Franstalige universitaire instellingen. De Minister zal binnenkort de oprichting en de organisatie van die Raad voorstellen.

##### d) *Toestand van de School van Terkameren.*

In verband met de school van Terkameren vraagt een commissielid onder meer of er voldoende architecten zijn

Le Ministre signale enfin que son cabinet étudie des mesures supplémentaires qui devront être publiées incessamment.

#### 4. Enseignement supérieur

##### a) *Conseil supérieur de l'enseignement universitaire.*

Un membre interroge le Ministre à propos de ce Conseil.

Le Ministre répond que le projet de loi portant création de ce Conseil supérieur sera déposé prochainement. Dans son esprit le CSEU devra favoriser la nécessaire rénovation de notre enseignement universitaire et, par conséquent, renforcer l'action des universités les plus dynamiques.

##### b) *Universités d'Etat.*

Un membre fait part de sa crainte quant aux freins apportés à la gestion du personnel des universités d'Etat ainsi que d'une diminution de l'importance de ces universités.

Le Ministre répond que les freins relèvent moins de la volonté du Ministre que de l'application des lois relatives au financement des universités votées par le Parlement. Son intention est davantage de résoudre les difficultés des universités d'Etat que de leur en créer de nouvelles mais aussi de réaliser un juste équilibre entre celles-ci et les universités libres.

En ce qui concerne l'autonomie de ces universités, le Ministre tient à assurer l'intervenant de sa volonté de respecter scrupuleusement l'autonomie reconnue aux universités d'Etat par la loi.

Il ajoute que la situation de certaines institutions universitaires, en particulier l'Université de Liège, appelle indiscutablement un réexamen du problème d'ensemble et la mise au point de solutions spécifiques au financement de la Recherche Scientifique dans les universités.

##### c) *Université ouverte.*

Un membre fait part de son souhait d'un effort budgétaire en faveur de l'Université Ouverte.

Le Ministre répond qu'il est sur le fond partisan résolu de l'Université ouverte en tant qu'instrument d'une formation continue s'intégrant dans un projet global d'éducation permanente. Comme son collègue néerlandophone il estime qu'il s'agit là d'une matière relevant du Conseil culturel.

Quant à la concertation avec les établissements d'enseignement universitaire, elle pourrait donner sa pleine mesure dans le cadre d'un Conseil des Institutions Universitaires Francophones dont le Ministre a l'intention de proposer prochainement la création et l'organisation.

##### d) *Situation de l'école de La Cambre.*

Un membre intervient à propos de la situation de l'école de La Cambre et demande notamment s'il y a suffisamment

die er onderricht in de bouwkunst verstrekken. De Minister antwoordt dat hij sedert zijn ambtsaanvaarding begaan is met de toestand van de school van Terkameren, wat blijkt uit het feit dat hij reeds op 26 april de directie en een afvaardiging van de raad van beheer ontvangen heeft. Op die bijeenkomst werd het probleem van de aanwijzing van de leerkrachten grondig bestudeerd.

De Minister vestigt er de aandacht op dat de wetgever door de wet van 18 februari 1977 onderwijs van universitair niveau heeft willen in het leven roepen en dat hij derhalve voorzien heeft, wat de professoren betreft, in dezelfde titels als die welke vereist zijn voor de Rijksuniversiteiten. De wetgever heeft evenwel bepaald dat, voor alle andere titels, de beroepsbekendheid kan gelden als vereiste titel, voor zover de Vaste Raad van het Hoger Onderwijs een gunstig advies heeft uitgebracht. Dat begrip « bekendheid » lijkt hem een waarborg voor de kwaliteit van ons hoger onderwijs.

Met betrekking tot de aanwijzing van de personeelsleden verzekert de Minister tenslotte dat de verordeningsbepalingen zullen worden nageleefd, in het bijzonder die welke handelen over de voorrang en de vereiste titels.

## 5. Inschrijvingsgeld — Studietoelagen en -leningen

### a) *Inschrijvingsgeld.*

Een lid ondervraagt de Minister over de vastlegging van het inschrijvingsgeld op 10 000 frank. De Minister wijst erop dat het inschrijvingsgeld op 4 augustus 1972, 5 000 frank bedroeg. Indien men alleen nog maar rekening houdt met de automatische indexaanpassing zou dat op 1 april 1979, 8 705 frank zijn. Men kan dus niet *a priori* beweren dat het huidige bedrag te hoog is. Toch is de Minister niet ongevoelig voor het feit dat een dergelijk bedrag moeilijkheden zou kunnen veroorzaken in gezinnen met een bescheiden inkomen. Het inschrijvingsgeld mag in geen geval als een rem werken op de noodzakelijke democratisering van het universitair onderwijs. Hij wil zich nu nog niet uitspreken, over het bedrag van het inschrijvingsgeld, maar zal de betrokken universiteiten en instellingen voor niet-universitair hoger onderwijs eraan herinneren dat de verhoging waartoe zijn voorganger heeft besloten een sociale bestemming moet krijgen.

### b) *Het omzetten van studietoelagen in leningen.*

Op de vraag hoever het staat met een mogelijke omzetting van bepaalde studietoelagen in leningen, antwoordt de Minister dat die gedachte nog niet volledig is opgegeven. De zaak zal zorgvuldig worden bestudeerd om te onderzoeken in hoeverre en onder welke voorwaarden een dergelijke maatregel geen schade zal berokkenen aan de democratisering van de toegang tot het universitair onderwijs.

De Minister wijst erop dat de bestemming van de kredieten voor studietoelagen door de Cultuurraad wordt geregeld.

d'architectes qui y enseignent l'architecture. Le Ministre répond que la situation de l'école de La Cambre a fait l'objet de ses préoccupations dès sa prise de fonction, puisque la direction et une délégation du Conseil d'administration étaient reçues par lui dès le 26 avril. Au cours de cette réunion, le problème de la désignation des enseignants y a fait l'objet d'une étude approfondie.

Le Ministre rappelle que, par la loi du 18 février 1977, le législateur a voulu créer un enseignement de niveau universitaire et dès lors, il a prévu pour le régime des titres des professeurs des titres identiques à ceux requis dans les universités de l'Etat. Il a cependant prévu que, pour tous les autres titres, la notoriété professionnelle puisse tenir lieu du titre requis pour autant que le Conseil permanent de l'Enseignement supérieur ait émis un avis favorable. Cette notion de notoriété lui paraît être une garantie de la qualité de notre enseignement supérieur.

Enfin, en ce qui concerne les désignations des membres du personnel, le Ministre assure que les dispositions réglementaires seront respectées, particulièrement celles relatives aux règles de priorité et aux titres requis.

## 5. Minerval — Allocations et prêts d'études

### a) *Minerval.*

Un membre questionne le Ministre sur la réponse qu'il compte donner à propos de la fixation du minerval à 10 000 francs. Le Ministre précise d'abord qu'au 4 août 1972 le minerval s'élevait à 5 000 francs. Il ajoute que si l'on avait simplement tenu compte de l'effet mécanique de l'index depuis cette date, le minerval atteindrait 8 705 francs au 1<sup>er</sup> avril 1979. On ne peut donc considérer *a priori* que le montant actuel du minerval soit excessif. Toutefois, il n'est pas insensible aux difficultés que pourrait créer, dans certaines familles à revenus modestes, un minerval fixé à ce montant : en aucun cas, il ne doit être un frein à l'indispensable démocratisation de l'accès à l'enseignement universitaire. Aussi, sans préjuger dès maintenant du montant du minerval, le Ministre rappellera aux universités et aux établissements d'enseignement supérieur non universitaires concernés, la destination sociale du produit de l'augmentation décidée par son prédécesseur.

### b) *Allocations d'études transformées en prêt.*

Un membre demande où en est l'éventualité d'une transformation de certaines allocations d'études en prêt. Le Ministre répond que cette idée n'est pas définitivement abandonnée. Elle fera l'objet d'une étude minutieuse afin d'examiner dans quelle mesure et sous quelles conditions une telle opération ne porterait pas préjudice à l'objectif fondamental de la démocratisation de l'accès à l'enseignement universitaire.

Le Ministre précise que, en ce qui concerne les allocations d'études, l'affectation des crédits est réglée par le Conseil culturel.

De toestand sinds 1973 ziet er als volgt uit :

La situation se présente comme suit depuis 1973 :

| 1972 (1)       | Begrotingskredieten<br>—<br>Crédits budgétaires |                      | Beschikbare middelen<br>(krediet + reserves)<br>—<br>Moyens disponibles<br>(crédit + réserves) |                      | Werkelijke uitgaven<br>—<br>Dépenses réelles |                      |
|----------------|-------------------------------------------------|----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|----------------------------------------------|----------------------|
|                | 193,8                                           | Index<br>—<br>Indice | —                                                                                              | Index<br>—<br>Indice | 281,5                                        | Index<br>—<br>Indice |
| 1973 . . . . . | 579,5                                           | 100                  | 670,2                                                                                          | 100                  | 410,2                                        | 100                  |
| 1974 . . . . . | 703,0                                           | 121,3                | 857,1                                                                                          | 127,9                | 493,6                                        | 120                  |
| 1975 . . . . . | 765,9                                           | 132,1                | 1 713,3                                                                                        | 255,6                | 561,8                                        | 137                  |
| 1976 . . . . . | 762,3                                           | 131,5                | 1 918,9                                                                                        | 286,3                | 765,9                                        | 186                  |
| 1977 . . . . . | 584,3                                           | 100,8                | 1 743,3                                                                                        | 260,1                | 762,3                                        | 185                  |
| 1978 . . . . . | 0                                               | —                    | 981,0                                                                                          | 146,4                | 760,0                                        | 185                  |
| 1979 . . . . . | 750,0                                           | 129,4                | 903,8                                                                                          | 134,9                | n.d.                                         |                      |

(1) Voor 1972 is de berekening niet nauwkeurig te maken omdat op dat ogenblik de splitsing nog niet volledig was en bepaalde archiefstukken verloren zijn gegaan. — *Ce calcul ne peut être effectué avec précision pour 1972, la scission n'étant pas encore complète à ce moment et certaines archives ayant disparu.*

#### 6. Schoolgebouwen — Leerlingenvervoer

In antwoord op vragen van verscheidene leden herinnert de Minister eraan dat de wet van 11 juli 1973 vier Fondsen heeft ingesteld :

- Het Gebouwenfonds voor de Rijksscholen;
- Het Fonds voor provinciale en gemeentelijke schoolgebouwen;
- Het Nationaal Waarborgsfonds voor schoolgebouwen;
- Het Algemeen Fonds voor schoolgebouwen.

De twee eerste Fondsen (voor de Rijksscholen en voor de provinciale en gemeentelijke schoolgebouwen) zijn operationeel.

Het Nationaal Waarborgfonds is gedeeltelijk operationeel; dit Fonds verstrekt leningen voor inlichtingen van onderwijs die in een eerste fase van rationalisering verkeren.

De administratieve diensten van dit Fonds zijn echter nog niet opgericht. Het Fonds zal volledig operationeel zijn wanneer het plan voor de rationalisering en het programma van het onderwijs gepubliceerd zal zijn.

Omtrent het leerlingenvervoer heeft de Minister een omstandig verslag gevraagd. Zijn voorgangers hebben proeven met « communautair vervoer » toegestaan. Het resultaat van die proeven zal worden onderzocht zodat met kennis van zaken een beslissing kan worden genomen.

#### 6. Constructions scolaires — Transports scolaires

Aux questions posées par plusieurs membres à ces sujets, le Ministre rappelle que la loi du 11 juillet 1973, crée quatre Fonds.

- Fonds des Bâtiments scolaires de l'Etat;
- Fonds des Bâtiments scolaires provinciaux et communaux;
- Fonds national de Garantie des Bâtiments scolaires;
- Fonds général des Bâtiments scolaires.

Les deux premiers Fonds (Fonds des Bâtiments scolaires de l'Etat et Fonds des Bâtiments provinciaux et communaux) sont opérationnels.

Le Fonds national de Garantie est partiellement opérationnel; ce Fonds intervient pour les établissements de l'enseignement couverts par une première phase de rationalisation.

Mais l'administration n'est pas créée. Le Fonds sera complètement opérationnel lorsque le plan de rationalisation et programmation de l'enseignement sera publié.

En ce qui concerne les transports scolaires, le Ministre communique qu'il a demandé un rapport complet sur ce problème et rappelle que ses prédécesseurs ont permis des expériences de « transports communautaires ». Il fera étudier le bilan de ces expériences pour prendre une décision en pleine connaissance du problème.

## 7. Pluralistisch onderwijs

Een lid vraagt hoe het staat met de Raad voor het pluralistisch onderwijs.

De Minister antwoordt dat hij van plan is samen met zijn Collega binnenkort een voorontwerp van besluit tot vaststelling van de samenstelling en de werkwijze van de Raad voor het pluralistisch onderwijs voor te leggen aan de Schoolpactcommissie.

## 8. Specifieke problemen in verband met de begroting van Nationale Opvoeding

De Minister herinnert eraan dat het beheer van de begroting van Nationale Opvoeding zeer ingewikkeld is en merkt daarbij op dat die begroting nu, zowel t.a.v. de financiële middelen als t.a.v. het bezoldigde personeel, vergelijkbaar is met het geheel van de uitgaven van de Belgische Staat twintig jaar geleden.

De besteding van zulk een massa middelen moest dan ook onderworpen worden aan strikte regels, met inachtneming van de diversiteit die ons schoolsysteem kenmerkt.

Daarbij heeft de Minister velerlei taken te vervullen.

In de eerste plaats is hij verantwoordelijk voor het beheer en de organisatie. Een structuur van die omvang kan immers niet behoorlijk functioneren zonder nauwlettend en dagelijks toezicht.

Vervolgens draagt de Minister van Nationale Opvoeding — en dat is zijn voornaamste taak — de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het onderwijs in ons land.

Langs die weg drukt hij zijn stempel op de opleiding van onze kinderen en bepaalt hij dus mede hoe onze gemeenschap er in de toekomst zal uitzien.

Door zijn beleid en door de richting waarin hij het onderwijs stuwt, draagt hij dus een zeer zware verantwoordelijkheid, niet alleen tegenover de huidige instanties, maar vooral tegenover de komende geslachten.

Men misrekenet zich deerlijk als men denkt dat bezuinigingen op de begroting van Nationale Opvoeding getuigen van een zinnig beleid.

De verleiding is natuurlijk groot : Nationale Opvoeding beschikt over een van de zeer omvangrijke begrotingen binnen het geheel van de Belgische overheidsuitgaven.

Men mag echter niet vergeten dat dit ten koste zou gaan van de toekomst van onze kinderen en dus ook van onze gemeenschap, terwijl een verlaging van de onderwijskredieten nauwelijks invloed zou hebben op de begroting in haar geheel.

Het is trouwens in ieders belang : onderzoeken hieromtrent van de OESO over meer dan veertien jaar hebben aangetoond dat investeringen in het intellect meer opbrengen dan enige andere investering.

Met andere woorden, het besteden van geld aan onderwijs en opleiding is een goede zaak.

## 7. Enseignement pluraliste

Un membre demande au Ministre où en est le Conseil de l'enseignement pluraliste.

Le Ministre répond que son Collègue et lui-même ont l'intention de soumettre, très rapidement, à la Commission du Pacte scolaire, un avant-projet d'arrêté fixant la composition et le fonctionnement du Conseil de l'enseignement pluraliste.

## 8. Problèmes spécifiques au budget de l'Education nationale

Evoquant alors la complexité de la gestion du budget du Ministère de l'Education nationale, le Ministre fait alors remarquer qu'en moyens financiers comme en effectifs, il représente à peu près l'ensemble des dépenses de l'Etat belge tout entier, il y a vingt ans.

La mise en œuvre d'une telle masse de moyens se devait d'être encadrée par des règles strictes et cela dans le respect de la diversité qui caractérise notre système scolaire.

Quant au rôle du Ministre à l'intérieur de ces règles, il est multiple.

D'abord, il doit faire face à des tâches de gestion et d'organisation. Une entité de cette importance ne peut en effet fonctionner sans une attention précise et quotidienne.

Ensuite, et cela est son rôle essentiel, le Ministre de l'Education nationale est le responsable du devenir de l'enseignement de ce pays.

Par ce biais, il détermine la formation de nos enfants et contribue donc de manière fondamentale à fixer la physiologie future de notre communauté.

Son rôle de conception et d'impulsion de l'enseignement lui attribue donc une responsabilité infiniment lourde non seulement vis-à-vis des instances actuelles, mais essentiellement vis-à-vis des générations futures.

C'est une lourde erreur de croire que faire des économies sur le budget de l'Education nationale soit une politique sensée.

Certes, elle est facile : c'est l'un des très gros budgets dans l'ensemble des dépenses publiques belges.

Mais on ne peut oublier qu'en agissant ainsi, on hypothèque l'avenir de nos enfants et donc celui de notre communauté au profit d'une arithmétique budgétaire sans significations.

C'est d'ailleurs dans l'intérêt de tous : les études de l'OCDE menées depuis plus de 14 ans sur le sujet ont montré que la rentabilité de l'investissement intellectuel est supérieure à n'importe quel autre type d'investissement.

En d'autres termes, consacrer de l'argent à l'enseignement et à la formation est une bonne affaire.

Ten slotte, aangezien de begroting enkel de neerslag is van een beleid dat wordt toegepast via bepaalde structuren, ligt het voor de hand dat de begroting een weerspiegeling daarvan moet zijn.

De Minister kan dus de vaste toezegging doen dat de begroting een getrouwe weergave zal zijn van de hervormingen in de structuren, waartoe is besloten.

### III. STEMMINGEN

a) Ontwerp van wet houdende begroting van Nationale Opvoeding — Franstalig stelsel — voor het begrotingsjaar 1979.

De Regering stelt de volgende amendementen voor :

#### WETSTABEL

#### TITEL I

#### LOPENDE UITGAVEN

#### DEEL I

#### SECTIE 01

#### Kabinetsuitgaven van de Minister van Nationale Opvoeding

#### HOOFDSTUK I

#### Consumptieve bestedingen

§ 2. — *Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten*

ART. 12.19. — *Werkingskosten van het Kabinet.*

De niet-gesplitste kredieten van « 22 500 000 frank » verlagen tot « 18 400 000 frank ».

(Vermindering met 4 100 000 frank).

#### Verantwoording

Aanpassing van het krediet volgens toepassing van de regel van 200 000 frank per personeelslid.

#### SECTIE 02

#### Kabinetsuitgaven van de Minister van Franse Cultuur

#### HOOFDSTUK I

#### Consumptieve bestedingen

§ 2. — *Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten*

ART. 12.19. — *Werkingskosten van het Kabinet.*

De niet-gesplitste kredieten van « 9 100 000 frank » verhogen tot « 11 900 000 frank ».

(Vermeerdering met 2 800 000 frank).

Enfin, il va de soi que le budget n'étant que la traduction d'une politique exercée au travers de certaines structures, il se doit de refléter celles-ci.

Le Ministre peut donc prendre l'engagement que le budget reproduira fidèlement les réformes des structures décidées.

### III. VOTES

a) Projet de loi contenant le budget du Ministère de l'Education nationale — régime français — de l'année budgétaire 1979.

Le Gouvernement présente les amendements suivants :

#### TABLEAU DE LA LOI

#### TITRE I

#### DEPENSES COURANTES

#### PARTIE I

#### SECTION 01

#### Dépenses de cabinet du Ministre de l'Education nationale

#### CHAPITRE I

#### Dépenses de consommation

§ 2. — *Achats de biens non durables et de services*

ART. 12.19. — *Frais de fonctionnement du Cabinet.*

Ramener les crédits non dissociés de « 22 500 000 francs » à « 18 400 000 francs ».

(Réduction de 4 100 000 francs).

#### Justification

Adaptation du crédit par application de la norme de 200 000 francs par agent.

#### SECTION 02

#### Dépenses de Cabinet du Ministre de la Culture française

#### CHAPITRE I

#### Dépenses de consommation

§ 2. — *Achats de biens non durables et de services*

ART. 12.19. — *Frais de fonctionnement du Cabinet.*

Porter les crédits non dissociés de « 9 100 000 francs » à « 11 900 000 francs ».

(Augmentation de 2 800 000 francs).

*Verantwoording*

1. Aanpassing van het krediet volgens toepassing van de regel van 200 000 frank per personeelslid (800 000 frank).
2. Overschrijving van 2 000 000 frank van artikel 74.01 van Titel II.

## TITEL II

## KAPITAALUITGAVEN

## DEEL I

## SECTIE 01

Kabinetsuitgaven van  
de Minister van Nationale Opvoeding

## HOOFDSTUK VII

## Investerings (Civiele)

## Aankoop van duurzame roerende goederen

ART. 74.01. — *Vermogensuitgaven van het Kabinet.*

De niet-gesplitste kredieten van « 1 200 000 frank » verla-  
gen tot « 800 000 frank ».

(Vermindering met 400 000 frank).

*Verantwoording*

Aanpassing van het krediet volgens toepassing van de regel van 200 000 frank per personeelslid.

## SECTIE 02

Kabinetsuitgaven van  
de Minister van Franse Cultuur

## HOOFDSTUK VII

## Investerings (Civiele)

## Aankoop van duurzame roerende goederen

ART. 74.01. — *Vermogensuitgaven van het Kabinet.*

De niet-gesplitste kredieten van « 3 500 000 frank » verla-  
gen tot « 1 500 000 frank ».

(Vermindering met 2 000 000 frank).

*Verantwoording*

Overschrijving van kredieten naar artikel 12.19 van Titel I.

Deze amendementen komen neer op een vermindering van de niet-gesplitste kredieten van Titel I — Lopende uitgaven met 1 300 000 frank en van de niet-gesplitste kredieten van Titel II — Kapitaaluitgaven met 2 400 000 frank.

*Justification*

1. Adaptation du crédit par application de la norme de 200 000 francs par agent (800 000 francs).
2. Transfert de 2 000 000 de francs de l'article 74.01 du Titre II.

## TITRE II

## DEPENSES DE CAPITAL

## PARTIE I

## SECTION 01

Dépenses du Cabinet  
du Ministre de l'Education nationale

## CHAPITRE VII

## Investissements (Civils)

## Achat de biens meubles durables

ART. 74.01. — *Dépenses patrimoniales du Cabinet.*

Ramener les crédits non dissociés de « 1 200 000 francs »  
à « 800 000 francs ».

(Réduction de 400 000 francs).

*Justification*

Adaptation du crédit par application de la norme de 200 000 francs par agent.

## SECTION 02

Dépenses de Cabinet  
du Ministre de la Culture française

## CHAPITRE VII

## Investissements (Civils)

## Achats de biens meubles durables

ART. 74.01. — *Dépenses patrimoniales du Cabinet.*

Ramener les crédits non dissociés de « 3 500 000 francs »  
à « 1 500 000 francs ».

(Réduction de 2 000 000 de francs).

*Justification*

Transfert de crédits vers l'article 12.19 du Titre I.

Ces amendements se traduisent par une diminution de 1 300 000 francs des crédits non dissociés sollicités au Titre I — Dépenses courantes et par une diminution de 2 400 000 francs des crédits non dissociés sollicités au Titre II — Dépenses de capital.

Ingevolge die amendementen worden de niet-gesplitste kredieten van Titel I — Lopende uitgaven vastgesteld op 81 263 400 000 frank en de niet-gesplitste kredieten van Titel II — Kapitaaluitgaven op 1 513 400 000 frank.

Alle artikelen, alsook de regeringsamendementen, en het geheel van het ontwerp, zijn aangenomen met 12 tegen 2 stemmen bij 1 onthouding.

b) Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van Nationale Opvoeding — Franstalig stelsel — voor het begrotingsjaar 1978.

Alle artikelen en het geheel van het ontwerp zijn aangenomen met 12 tegen 2 stemmen en 1 onthouding.

*De Verslaggever,*  
C. van de PUT.

*De Voorzitter,*  
R. GIJS.

Ensuite de ces amendements, les crédits non dissociés sont fixés à 81 263 400 000 francs pour le Titre I — Dépenses courantes et à 1 513 400 000 francs pour le Titre II — Dépenses de capital.

Tous les articles ainsi que les amendements du Gouvernement et l'ensemble du projet de loi sont adoptés par 12 voix contre 2 et 1 abstention.

b) Projet de loi ajustant le budget de l'Education nationale — régime français — de l'année 1978.

Tous les articles et l'ensemble du projet de loi sont adoptés par 12 voix contre 2 et 1 abstention.

*Le Rapporteur,*  
C. van de PUT.

*Le Président,*  
R. GIJS.



AMENDEMENTEN  
AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

WETSTABEL

TITEL I  
LOPENDE UITGAVEN

DEEL I

SECTIE 01

Kabinetsuitgaven van  
de Minister van Nationale Opvoeding

HOOFDSTUK I  
Consumptieve bestedingen

§ 2. *Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten*

ART. 12.19. — *Werkingskosten van het Kabinet.*

De niet-gesplitste kredieten van « 22 500 000 frank » verla-  
gen tot « 18 400 000 frank ».

(Vermindering met 4 100 000 frank).

SECTIE 2

Kabinetsuitgaven van  
de Minister van Franse Cultuur

HOOFDSTUK I  
Consumptieve bestedingen

§ 2. *Aankoop van niet-duurzame goederen en van diensten*

ART. 12.19. — *Werkingskosten van het Kabinet.*

De niet-gesplitste kredieten van « 9 100 000 frank » verho-  
gen tot « 11 900 000 frank ».

(Vermeerdering met 2 800 000 frank).

TITEL II  
KAPITAALUITGAVEN

DEEL I

SECTIE 01

Kabinetsuitgaven van  
de Minister van Nationale Opvoeding

HOOFDSTUK VII  
Investerings (Civiele)

*Aankoop van duurzame roerende goederen*

ART. 74.01. — *Vermogensuitgaven van het Kabinet.*

De niet-gesplitste kredieten van « 1 200 000 frank » verla-  
gen tot « 800 000 frank ».

(Vermindering met 400 000 frank).

AMENDEMENTS  
ADOPTES PAR LA COMMISSION

TABLEAU DE LA LOI

TITRE I  
DEPENSES COURANTES

PARTIE I

SECTION 01

Dépenses de Cabinet  
du Ministre de l'Education nationale

CHAPITRE I  
Dépenses de consommation

§ 2. *Achats de biens non durables et de services*

ART. 12.19. — *Frais de fonctionnement du Cabinet.*

Les crédits non dissociés sont ramenés de « 22 500 000  
francs » à « 18 400 000 francs ».

(Réduction de 4 100 000 francs).

SECTION 02

Dépenses de Cabinet  
du Ministre de la Culture française

CHAPITRE I  
Dépenses de consommation

§ 2. *Achats de biens non durables et de services*

ART. 12.19. — *Frais de fonctionnement du Cabinet.*

Les crédits non dissociés sont portés de « 9 100 000 francs »  
à « 11 900 000 francs ».

(Augmentation de 2 800 000 francs).

TITRE II  
DEPENSES DE CAPITAL

PARTIE I

SECTION 01

Dépenses de Cabinet  
du Ministre de l'Education nationale

CHAPITRE VII  
Investissements (Civils)

*Achat de biens meubles durables*

ART. 74.01. — *Dépenses patrimoniales du Cabinet.*

Les crédits non dissociés sont ramenés de « 1 200 000  
francs » à « 800 000 francs ».

(Réduction de 400 000 francs).

SECTIE 02

Kabinetsuitgaven van  
de Minister van Franse Cultuur

HOOFDSTUK VII

Investerings (Civiele)

Aankoop van duurzame roerende goederen

ART. 74.01. — *Vermogensuitgaven van het Kabinet.*

De niet-gesplitste kredieten van « 3 500 000 frank » verla-  
gen tot « 1 500 000 frank ».

(Vermindering met 2 000 000 frank).

SECTION 02

Dépenses de Cabinet  
du Ministre de la Culture française

CHAPITRE VII

Investissements (Civils)

Achats de biens meubles durables

ART. 74.01. — *Dépenses patrimoniales du Cabinet.*

Les crédits non dissociés sont ramenés de « 3 500 000  
francs » à « 1 500 000 francs ».

Réduction de 2 000 000 de francs).